

TURUN VIRNAMÄEN KETOALUEEN HOITOSUUNNITELMA

Jyrki Matikainen

AURAJOKISÄÄTIÖ
AURAASTIFTELSEN
2000

**TURUN VIRNAMÄEN KETOALUEEN
HOITOSUUNNITELMA**

Sisältö

1	JOHDANTO	7
2	TAVOITTEET	7
3	HALISTEN KYLÄN MAANKÄYTTÖHISTORIA	8
4	NYKYTILA	8
	4.1 Maisema	
	4.3 Kasvillisuus	
	4.3 Uhanalaiset ja harvinaiset kasvilaji	
	4.4 Muut eliölajit	
	4.5 Maanomistus	
	4.6 Hoitotilanne	
5	TULEVAT HOITOTOIMET	11
	5.1 Hoitokuviot	
	Lohkot 1 ja 5	
	Lohko 2	
	Lohkot 3 ja 4	
	5.2 Hoidon koordinointi ja seuranta	
6	ALUEEN MUU KÄYTTÖ	12
	6.1 Virkistyskäyttö	
	6.2 Opetus	

KIRJALLISUUS

LIITTEET

Martti Komulainen

1 JOHDANTO

Aurajokisäätiö käynnisti kesällä 1998 koko Aurajokilaakson kattavan kasvillisuusinventoinnin. Luontokartoituksella pyrittiin saamaan kokonaiskuva valtakunnallisesti arvokkaan Aurajokilaakson maisema-alueen luontoarvoista ja eri luontotyyppien, kuten lehtojen ja perinne- maisemakohteiden sijoittumisesta jokivarteen.

Selvityksessä Turun Virnamäki arvioitiin maisema-arvojen, edustavien pylväsmäisten katajien ja ketokasvillisuuden perusteella maakunnallisesti arvokkaaksi ketokohteeksi. Alueen arvoa korostaa ketoalueen läheisyydestä löydetyt rautakautiset muinaisjäännökset. Lisäksi Virnamäki ja sen lähialue on suosittua ulkoilualuetta.

Virnamäen ketoalueen hoitosuunnitelma valmistui osana keväällä 1999 käynnistynyttä Etelä-Suomen rannikkovyöhykkeen IIA –ohjelmaan kuuluvaa yhteistyöhanketta “Varsinais-Suomen ja Viron rannikkoalueen perinnemaisemat – hoito- ja inventointimenetelmien kehittäminen”. Hankkeen vastuutahona toimii Someron kaupunki ja käytännön koordinoijana Lounais-Suomen ympäristökeskus. Eräs hankkeen ta-

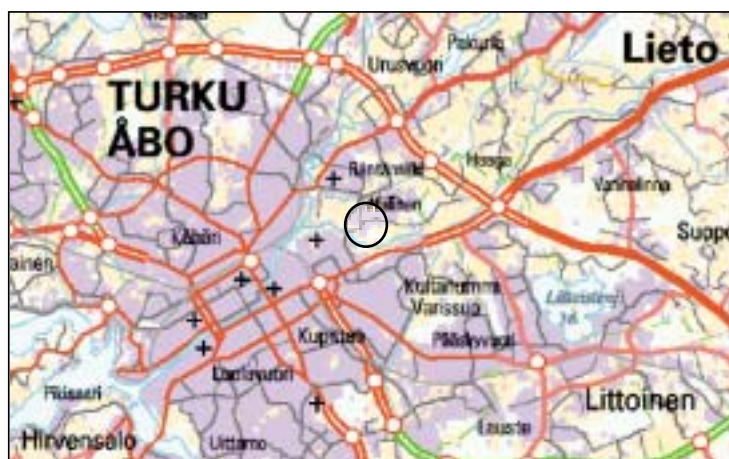
voitteista on laatia maakunnan arvokkaimmille perinteisen maankäytön alueille hoito- ja käyttösuunnitelmia.

Virnamäen hoitosuunnitelman laati FK Jyrki Matikainen.

2 TAVOITTEET

Turun Virnamäen ketoalueen hoitosuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on vanhan perinne- maisema-alueen maisemakuvan säilyttäminen ja alueen perinnebiotooppien lajistollisen monimuotoisuuden lisääminen. Alueen historiallinen merkitys on poikkeuksellisen suuri ja maisemakuvan säilyttäminen nykyisellään palvelee myös muinaismuistokohteiden havaittavuutta.

Koska alue on myös suosittua ulkoilualuetta ja se sijaitsee lähellä Aurajoen opastuskeskusta Turun Halistenkoskella, voidaan hoidon toteuttamisella havainnollistaa yleisölle ja esim. kouluille perinneympäristöjen hoitotoimia. Hoidon yhteydessä tulee huomioida myös ulkoilijoiden tarpeet.

Hoitoalueiden sijainti.

3 HALISTEN KYLÄN MAANKÄYTTÖHISTORIA

Halisten alueelta tunnetaan yksi kivikautinen ja useita rautakautisia muinaisjäännöksiä. Ensimmäiset kirjalliset tiedot Halisten myllystä ovat vuodelta 1352 (Lehtonen 1997). Halisten Kylämäki taloineen ja peltokuvioineen on säilynyt lähes muuttumattomana vähintään kahdensadan vuoden ajan. Vanhaan asutukseen viittaavat muinaistulokasvit ovat runsaita Halisten kylän alueella.

Halisten alueen laidunhistoria lienee satojen vuosien mittainen. Suurin osa hoitosuunnitelman kattamasta alueesta lienee ollut laitumena vielä sotien jälkeen. Uudemmasta laidunhistoriasta ei ole julkaistua tietoa, mutta paikallisten ihmisten mukaan alueella olisi ollut laidunnusta vielä 1950-luvulla. Vanhoja piikkilanka-aitoja paikalla on edelleenkin runsaasti ja kasvillisuudessa on näkyvissä edelleenkin pitkäaikaisen laidunnuksen merkkejä. Osa alueesta on ollut myös viljapeltona vielä 1970-luvulla.

Virnamäen lakiosan katajikko. Kuva Martti Komulainen

4 NYKYTILA

4.1 Maisema

Virnamäki sijaitsee Aurajoen länsirannalla Turun Halisten kylässä Halisten padosta n. 200 metriä pohjoiseen. Mäkialue on osa valtakunnallisesti arvokasta Aurajoen kulttuurimaisemaa (Maisema-alue työryhmän mietintö 1992) ja Aurajokilaakson kansallismaisemaa (Putkonen 1993). Virnamäki on maisemallisesti merkittävällä paikalla, sillä se näkyy mm. Hämeen valtatielle.

Mäen lakiosa muodostuu kalliopaljastumista, joiden välissä on ketokasvillisuutta. Virnamäen joenpuoleinen rinne on tiheää, varsin kookasta katajikkoa. Katajien keskellä kasvaa kookkaita pihlajia. Joen ja katajikon väliin jää kuiva rinnenäyttö. Mäen etelärinteeltä katajat puuttuvat. Paahteisella rinteellä ketolajit ovat vallitsevia. Lännessä mäkialue rajoittuu maatalon piharakennuksiin ja pohjoisessa kuivaan kalliomännikköön.

4.2 Kasvillisuus

Virnamäen lakiosa muodostuu kalliopaljastumista, joiden välissä on ketokasvillisuuden luonnehtimia laikkuja. Mäen joenpuoleinen rinne on tiheää, varsin kookasta katajikkoa. Näiden keskellä kasvaa kookkaita pihlajia, muutama tuomi ja rauduskoivu. Joen ja katajikon väliin jää kuiva rinnenäyttö. Mäen etelärinteeltä katajat puuttuvat. Paahteisella eteläpuolen rinteellä ketolajit ovat vallitsevina. Lännessä mäkialue rajoittuu maatalon piharakennuksiin ja pohjoisessa kuivaan kalliomännikköön, johon varsinainen katajikko rajoittuu. Kaikkein kookkaimmat pylväskatajat kasvavat pienessä notkelmassa, jota pitkin kulkee vanha tilustie.

Virnamäen katajakedon kasvilajistoon kuuluu useita lounaisia ketolajeja, joista useimmat ovat hyvin vähälukuisia tai puuttuvat tyystin Aurajoen yläjuoksulta. Näitä lajeja ovat mm. mäkiarho, kevätksymö, hieta- ja mäkilemmikki ja ketopiippo. Tavanomaisen ketolajiston lisäksi

paikalla kasvaa vanhan asutuksen merkkilajeista mm. pölkkyruoho, sikoangervo, mäkikaura ja ahdekaura. Paikalla on kasvanut myös ukon- ja tummatulikukka, jotka ovat ainakin toistaiseksi hävinneet mäen lajistosta. Alueen katajat ovat hyvin elinvoimaisia ja suurimmat pylväskatajat ovat yli viisimetrisiä.

Kasvillisuudeltaan arvokkaimman katajakedon länsipuolella on suurin yhtenäinen, kasvillisuudeltaan kauttaaltaan hyvin samanlainen alue. Alue on kokonaan vanhaa peltoa, jota on viimeksi viljelty noin 10 vuotta sitten. Pelto on jätetty joutomaaksi ja se on paikoin heinittynyt voimakkaasti. Peltoalueen pohjoisreunassa, jokivarren kostempaan notkelmaan on kasvanut muutama raita ja rauduskoivu, mutta muuten puuntaimia on niukalti. Vaikka lohkon maaperä on luontaisesti ravinteikasta savikkoa, ei se kuitenkaan ole kovin voimakkaasti rehevöitynyt. Vain rinteen alaosassa on paikoin laajempia mesiangervon ja nokkosen muodostamia kasvustoja, mutta nämäkin sijaitsevat pääosin jokivarressa ja kuuluvat rantavyöhykkeen luontaiseen lajistoon.

Varsinaisen ketoalueen itäpuolella on pellon ja kuivan mäntyvaltaisen mäen väliin jäänyt pieni, osittain kosteapohjainen lehtomainen alue. Lohko on pääasiassa hyvin tiheäkasvuista melko nuorta haavikkoa. Pensaskerros on tiheää vain alueen reunoilla. Pensaskerroksen lajistoon kuuluvat mustaherukka, taikinanmarja ja lehtokuusama. Aluskasvillisuus on varjostuksen vuoksi niukkaa, mutta putkilokasvilajistoon kuuluu muutama lehtolaji. Lehtonurmikka, valkovuokko, sinivuokko ja keväinen linnunherne ovat kaikki hyvin vähälukuisia. Alue rajoittuu etelässä Virnamäen katajaketoon ja lännessä ja pohjoisessa alueen läpi kulkevaan polkuun. Haavikon vieressä on muinaismuistolaiilla rauhoitettu kuppikivi, jonka lähiympäristöä on raivattu.

Hoitoalueen itäreunalla on Aurajokeen rajoittuva mäntyvaltainen saareke, jonka keskellä on kolme asumaton talonrauniota. Lohko sijoittuu kokonaisuudessaan hyvin jyrkälle jokirinteelle, vain talonraunioiden kohdalla maasto on tasaista. Rinteen yläosassa on pieni avokallio-

Keto-orkki esiintyy runsaana Virnamäen ketoalueella. Kuva Martti Komulainen

paljastuma, jonka reunoilla on pieni ketolaiku. Puusto on valtaosin järeää ja osittain melko vanhaa männikköä. Aluskasvillisuus on niukkaa ja lajistoon kuuluu tavanomaisia havumetsälajeja. Rinteen alaosassa ja saarekkeen eteläreunassa kasvaa jäänteinä aiemmasta puutarhasta mm. kirsikka- ja luumupuita. Jalojuurisot maatiislajikkeet ovat jonkin verran levinneet ja tuottavat edelleenkin satoa vuosittain. Lohkon eteläreunaa reunustaa komea siperianhernepensasaita. Aivan jokirannassa on laajako kalmojuurikasvusto ja vanhan saunarakennuksen nurkilla on huhtasieniesiintymä.

Talonraunion pihalla kasvaa myös jokunen tammi ja vaahtera. Muutoin kasvilajisto on melko tavanomaista, mutta ylärinteen pienellä kalliokedolla kasvaa jokunen vähälukuisempikin laji, kuten keväthanhikki ja mäkiarho. Hoitoalueelta itään jatkuu kapea jokivarsirinne aina Komoisten muinaismuistoalueelle asti.

Lohkon alajuoksun puoleisessa päässä on pieni katajikko, mutta muuten koko viljelemätön jokirinne on varsin samantyyppinen. Kasvillisuustyyppi on rehevä niitty ja kuivempia keto-

maisialaikkuja on vain Komoisten muinaismuistoalueen puolella. Kasvilajisto on varsin tavanomaista. Vähälukuisimmista lajeista mainittakoon mukulaleinikki, mäkikaura, sikoangervo ja lännenmaarianheinä. Rantaviivan kasvillisuus on paikoitellen varsin rehevää.

4.3 Uhanalaiset ja harvinaiset kasvilajit

Kesän 1998 inventoinneissa alueelta ei löytynyt uhanalaisia putkilokasvilajeja. Alueen sammal- ja jäkälälajistoa ei ole inventoitu, mutta näistäkään ryhmistä ei todennäköisesti uhanalaisia lajeja löydy. Alueen sienilajistoa on jonkin verran tutkittu, mutta mitään suurharvinaisuuksia ei ole löytynyt.

Levinneisyytensä reuna-alueilla esiintyviä pikkuharvinaisuuksia ja muinaistulokkaita (arkeofyyttejä) alueella on sen sijaan useita. Virnamäen kalliokedolla ketolajisto on poikkeuksellisen monilajinen (ks. Liite).

4.4 Muut eliölajit

Alueen linnusto tunnetaan varsin hyvin. Mitään harvinaisuuksia ei alueella pesi ja linnuston tiheyskin on niukka. Katajikkoalueella pesii vu-

osittain 1-2 hemppoparia ja hernekerttu. Yleisin pesimälaji on viherpeippo, joka pesii alueella vähintään viiden parin voimin. Rantaniityllä pesii vuosittain kaksi pensastaskuparia ja aivan jokivarressa pesii ruokokerttunen. Alueen pienellä lehtolaikulla on vakituinen satakielireviiri. Lintujen pesimätulos on alueella poikkeuksellisen huono. Runsas harakka- ja varispopulaatio sekä lukuisat kulkukissat yhdistettynä irrallaan juokseviin koiriin on huono yhdistelmä alueen linnustolle.

Alueen perhoslajistoa selvitettiin kesällä 1999. Lajiston suurin yllättäjä oli paikalla havaittu isoapollo, joka lienee ollut kuitenkin harhailija, eikä vakituinen asukki. Isoapollon toukkien ravintokasvia eli isomaksaruohoa kasvaa alueella kuitenkin runsaasti, joten vakituinen esiintyminenkin saattaa joskus olla mahdollista.

4.5 Maanomistus

Koko alue on tällä hetkellä Turun kaupungin omistuksessa. Alueen länsipuoliset Halisten kylän talot ovat yksityisomistuksessa. Hoitosuunnitelman kattamaa aluetta hallinnoi Turun kaupungin maatilayksikkö. Virnamäen katajaketo on kaavalla suojeltu ja ehdotettu luonnonsuojelualueeksi (Karhu 1994).

4.6 Hoitotilanne

Aluetta ei käytännössä ole hoidettu aiemmin. Virnamäen lakialueen länsipuolella olevaa jokeen rajoittuvaa niittyä niitettiin syksyllä 1999 Turun kaupungin toimesta.

Kallioketoalueella lajisto on poikkeuksellisen monilajinen.
Kuva Martti Komulainen

5 TULEVAT HOITOTOIMET

5.1 Hoitokuviot

Lohkot 1 ja 5

Lohkot eivät vaadi mitään suurta perusparannusta. Paras keino rehevöitymisen estämiseen ja lajiston monimuotoisuuden kasvattamiseen pidemmällä aikavälillä olisi alueen laiduntaminen. Laidunnusta huonompi keino on alueen säännöllinen niitto. Elokuussa suoritettu niitto ja kasviaineksen poisvieminen vähentää alueen ravinnemääriä, mutta kasvilajien monimuotoisuuden kannalta tämä hoitokeino on paljon laidunnusta huonompi vaihtoehto. Lohko 1 on mahdollista niittää koneellisesti ilman suuria maaperään ja kasvistoon aiheutuvia haittoja. Lohko niitettiin ja syntynyt kasviaines kerättiin pois syksyllä 1999.

Rehevöityneiden avomaalohkojen monimuotoisuuden lisääminen ja niiden palauttaminen perinnebiotoopeiksi on hyvin pitkäaikainen toimenpide. Laidunnus olisi ehdottomasti nopein ja monimuotoisuuden kannalta paras ratkaisu. Laiduntavat eläimet houkuttelevat paikalle nopeasti laidunkulttuuriin sopeutuneita hyönteisiä ja muita eliöitä, kuten lyhyessä heinikossa viihtyviä lintuja (esim. kottarainen, kivitasku ja västäräkki). Kasvilajistossa tapahtuva muutos on paljon hitaampi ja vie vuosia ennen kuin paikalla on monilajinen laidunlajisto. Lohkojen säännöllinen niitto ja kasviaineksen poistaminen vähentää alueen ravinteisuutta, mutta lajiston muuttumisen kannalta tämä vaihtoehto on yleensä paljon hitaampi. Niitto on suoritettava vähintään kerran kesässä (aikaisintaan elokuun alussa) ja mikäli kasvu on tämän jälkeen runsasta, toinen niitto voidaan suorittaa syyskuussa.

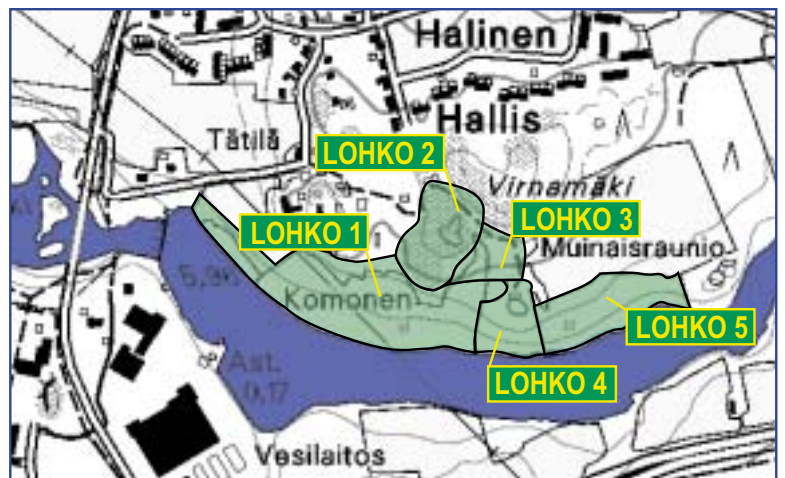
Lohko 2

Virnamäen lakiosan ketolaikut ovat elinvoimaisia, mutta kallion alapuolinen etelärinne on rehevöitymässä. Alueen hoidon kannalta laidunnus on hyvä vaihtoehto, mutta sitä ei saa ulottaa kallion lakialueelle asti. Mikäli kuitenkin Virnamäen lakiosia halutaan laiduntaa on se tehtävä mieluiten syksyllä, jolloin vaateliaampi

ketolajisto on pääsääntöisesti ehtinyt tuottaa siemenensä. Katajikkoalue on paikoitellen hyvin tiheä ja katajien joukossa kasvaa pihlajia, rauduskoivuja ja tuomia. Lisääntynyt varjostus heikentää katajien elinmahdollisuuksia ja siksi osa muusta puustosta on poistettava. Muun puuston poistaminen on tehtävä varovasti ja poistettavien puiden valinta on tehtävä maise-mallisesti oikein. Mäen pohjoisreunassa, jossa katajikko rajoittuu männikköön, kannattaa osa männystä poistaa kokonaan. Näyttävän näköiset ja vanhemmat männyt kannattaa kuitenkin mahdollisuuksien mukaan säästää.

Tärkein toimenpide on katajakedon raivaus, joka kannattaa suorittaa heti kun se vain on mahdollista. Raivaus on suoritettava mieluiten talvella ja kaikki syntyvä puuainekes on vietävä pois alueelta. Poistettavat puut ja pensaak on merkittävä raivaajalle selvästi tai raivauksen aikana paikalla on oltava joku, joka osoittaa poistettavat puut. Hoidon vaikutusten arvioimiseksi poistettavien puiden lukumäärä on hyvä laskea ja suuremmista puista voi arvioida niiden koon, esim. pituuden mukaan.

Katajikko on jonkin verran roskaantunut ja se tulisi siivota, joko heti lumen sulettua keväällä tai sitten syksyllä. Katajien välissä on jonkin verran vanhaa piikkilanka-aitaa, muistona aiemmasta paikalla sijainneesta laitumesta. Myös nämä on syytä siivota alueelta.

Virnamäen ketoalueen hoitokuviot (Lohkot 1-4)

Lohkot 3 ja 4

Lohkot ei vaadi mitään nopeita hoitotoimenpiteitä. Lehtoalueen kuusettuminen ei nykyisellään ole mikään uhka, mutta alueelle juurtuvat havupuun taimet kannattaa poistaa ja taimivaiheessa. Mahdollinen laidunalue voi ulottua myös lehdon alueelle.

Metsäiset lohkot (3 ja 4) eivät vaadi välitöntä hoitamista. Mikäli alueelle saadaan laiduntavia eläimiä voidaan myös nämä lohkot ottaa laidunkäyttöön. Kummassakin lohkossa on puoliavoimia laikkuja, joten alue voi kehittyä haka-maiseen suuntaan. Lohkon 4 talonraunioiden ympäristöjen siistiminen rojuista on virkistyskäytön kannalta suotavaa.

5.2 Hoidon koordinointi ja seuranta

Mikäli alueen hoitaminen aloitetaan on sen oltava suunnitelmallista ja systemaattista. Alueen kasvilajiston muuttumista kannattaa seurata ainakin vähälukuisimpien lajien osalta.

Avomaalohkoille kannattaa tehdä muutama pysyvä kasvillisuuden seurantaruuu, joilta selvitetään lajisto ja lajien peittävyys sekä näille ruuduille verrokkiruudut samantyyppisille paikoille. Systemaattista perinnemaisemien hoidon seuranta on tehty Suomessa varsin vähän ja jokainen havainto hoidon vaikutuksista on merkittävä. Käytännössä alueen hoidon seuranta on esim. niittämisen ajankohdan ylöskirjaamista, poistettavan kasviaineksen määrän arvioimista ym. Vaikka alueen hoitamiseen osallistuisi useampikin eri viranomaistaho tai esim. asukasyhdistys, tulisi koko hanketta koordinoida vain yksi taho, joka suunnittelisi ja seuraisi eri toimenpiteitä ja niiden toteuttamista.

6 ALUEEN MUU KÄYTTÖ

6.1 Virkistyskäyttö

Virnamäki ja sen lähialue on suosittua ulkoilu-alueita. Erityisesti alue on koirien ulkoiluttajien suosiossa. Nykyisellään koirien aukipitäminen on varsin yleistä, mikä on ongelma etenkin linnuston kannalta. Muutoin alueen ulkoilukäyttö ei muodosta uhkaa ketoalueen säilymiselle, varsinkin mikäli liikkuminen tapahtuu nykyisiä vakiintuneita polkuja pitkin.

Alueen virkistyskäyttöä ajatellen polkuverkostoa tulisi kohentaa. Etenkin sateisina aikoina ja keväisin jokirannan polut ovat vetisiä ja liukkaita. Polkujen pohjaa voitaisiin kohentaa esim. tuomalla niiden pohjalle haketta.

Ketoaluetta ja sen läheisyydessä olevia muinaisjäännöksiä voitaisiin esitellä yleisölle opastetutujen muodossa.

6.2 Opetus

Halistenkoski on vakiintumassa jokivarren koulujen opetus- ja tutustumiskohteeksi. Jokiluontoon, kalastukseen ja retkimelontaan liittyviä opastuksia tarjoavat kouluille Aurajokisäätiö ja Lounais-Suomen Kalastusalue Halistenkoskella sijaitsevasta Aurajoen opastuskeskuksesta käsin. Jokiluontoon liittyvissä opastuksissa Virnamäki on ollut yksi kohteista. Jatkossa mikäli keto- ja niittyalueen hoito toteutuu, voidaan alueella havainnollistaa kouluryhmille perinneympäristöjen hoitotoimia.

Kirjallisuus

Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-aluetyöryhmän mietintö II. Ympäristöministeriö, Ympäristönsuojeluosasto. Mietintö 66/1992. Helsinki 1992.

Karhu, K. Luonnon monimuotoisuus Turussa. 1994. Turku, Turun kaupungin ympäristönsuojelutoimisto. Julkaisu 4/94.

Komulainen, M., Matikainen, J. & Leppänen, J. Aurajokilaakson luonto. 2000. Turku, Aurajokisäätiö.

Lehtonen, K. Aurajokilaakson maisema-alueen kulttuurihistorialliset arvot. 1997. Turku, Turun maakuntamuseo.

Putkonen, L. (toim.). Kansallismaisema. 1993. Vantaa, Ympäristöministeriö.

Pykälä, J., Alanen, A., Vainio, M. & Leivo, A. Perinnemaisemien inventointiohjeet Nro 559. 1994. Helsinki, Vesi- ja ympäristöhallitus.

Liite

Virnamäen kasvilajisto (Komulainen ja muut 2000) Huomionarvoiset perinnemaisemalajit lihavoitu (Pykälä ja muut 1994)	
peltokorte	mäkivirvilä
kivikkoalvejuuri	aitovirna
kallioimarre	valkoapila
mänty	metsäapila
kataja	mäkihorsma
aholeinikki	pukinjuuri
niittyleinikki	keltamatara
rauduskoivu	mäkilemmikki
mäkiarho	hietalemmikki
heinätähtimö	nurmitädyke
nurmihärkki	rohtotädyke
viherjäsenruoho	kevättädyke
peltohatikka	kangasmaitikka
mäkitervakko	kissankello
nuokkukohokki	kultapiisku
nurmikohokki	siankärsämö
ketoneilikka	päivänkakkara
hevonhierakka	ahdekaunokki
ahosuolaheinä	syysmaitiainen
niittysuolaheinä	ketokelto
särmäkuisma	huopakeltano
mäkikuisma	sarjakeltano
aho-orvokki	ketopiippo
keto-orvokki	kevätpiippo
pelto-orvokki	jänönsara
lituruoho	harmaasara
pölkkyruoho	jokapaikansara
kevätkynsimö	punanata
lutukka	lampaannata
kanerva	kylänurmikka
puolukka	niittynurmikka
isomaksaruoho	litteänurmikka
keltamaksaruoho	mäkikattara
taikinamarja	juolavehnä
metsäruusu	mäkikaura
ketohanhikki	metsälauha
hopeahanhikki	tuoksusimake
rätvänä	nurmirölli
ahomansikka	nurmipuntarpää
hakamaapaimulehti	sikoangervo
pihlaja	

